

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 1 lutego 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Procedury udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego — Dyrektywy 83/189/EWG i 98/34/WE — Projekt przepisu technicznego — Powiadomienie Komisji Europejskiej — Zobowiązania państw członkowskich — Naruszenie — Konsekwencje

W sprawie C-144/16

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Judicial da Comarca de Setúbal (sąd rejonowy w Setúbal, Portugalia) postanowieniem z dnia 2 lutego 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 marca 2016 r., w postępowaniu:

Município de Palmela

przeciwko

Autoridade de Segurança Alimentar e Económica (ASAE) – Divisão de Gestão de Contraordenações,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: E. Regan, prezes izby, A. Arabadjiev i S. Rodin (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes i M. Figueireda, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, J. Vlácil i T. Müllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. Bulterman i C.S. Schillemans, działające w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: portugalski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Bragę da Cruza i D. Kukoveca, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 1 dyrektywy Rady 83/189/EWG z dnia 28 marca 1983 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych (Dz.U. 1983, L 109, s. 8), zmienionej Aktem dotyczącym warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 1994, C 241, s. 21 i Dz.U. 1995, L 1, s. 1) (zwanej dalej „dyrektywą 83/189”) oraz art. 8 ust. 1 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. 1998, L 204, s. 37 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 20, s. 337), zmienionej dyrektywą 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. (Dz.U. 1998, L 217, s. 18 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 21, s. 8) (zwanej dalej „dyrektywą 98/34”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Município de Palmela (gminą Palmela, Portugalia) a Autoridade de Segurança Alimentar e Económica (ASAE) – Divisão de Gestão de Contraordenações [urzędem ds. bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa gospodarczego (ASAE), Portugalia] w przedmiocie grzywny wymierzonej tej gminie za naruszenia unormowań dotyczących warunków bezpieczeństwa, których należy przestrzegać przy lokalizacji, zakładaniu, projektowaniu i funkcjonalnej organizacji placów zabaw i rekreacji, ich wyposażenia i powierzchni upadku.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 83/189

- 3 Artykuł 1 dyrektywy 83/189 brzmiał następująco:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe terminy:

- 1) »produkt« oznacza każdy wyprodukowany przemysłowo produkt lub każdy produkt rolniczy, włącznie z produktami rybnymi;
- 2) »specyfikacja techniczna« oznacza specyfikację zawartą w dokumencie, który opisuje wymagane cechy produktu, takie jak: poziom jakości, wydajności, bezpieczeństwa lub wymiary, włącznie z wymaganiami mającymi zastosowanie do produktu w zakresie nazwy, pod jaką jest sprzedawany, terminologii, symboli, badań i metod badania, opakowania, oznakowania i etykietowania oraz procedur oceny zgodności.

[...]

3) »inne wymagania« oznaczają wymagania inne niż specyfikacje techniczne, nałożone na produkt w celu ochrony, w szczególności konsumentów i środowiska, które wpływają na jego cykl życiowy po wprowadzeniu go do obrotu, takie jak warunki użytkowania, powtórne przetwarzanie, ponowne zastosowanie lub składowanie, gdzie takie warunki mogą mieć istotny wpływ na skład lub rodzaj produktu lub jego obrót;

[...]

9) »przepisy techniczne« oznaczają specyfikacje techniczne i inne wymagania, włącznie z odpowiednimi przepisami administracyjnymi, których przestrzeganie jest obowiązkowe, de iure lub de facto, w przypadku wprowadzenia do obrotu lub stosowania w państwie członkowskim lub znacznej jego części, jak również przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne państw członkowskich, z wyjątkiem tych określonych w art. 10, zakazujące produkcji, przywozu, obrotu lub używania produktu.

[...]

10) »projekt przepisu technicznego« oznacza tekst specyfikacji technicznej lub innego wymagania, włącznie z przepisami administracyjnymi mającymi na celu ich wdrożenie lub też ich ostateczne wdrożenie jako przepisów technicznych, będący na takim etapie przygotowań, kiedy jeszcze mogą zostać wprowadzone zasadnicze zmiany.

[...]” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej dyrektywy poniżej].

4 Artykuł 8 ust. 1 tej dyrektywy stanowił:

„Z zastrzeżeniem art. 10 państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji wszelkie projekty przepisów technicznych, z wyjątkiem tych, które w pełni stanowią transpozycję normy międzynarodowej lub europejskiej, w którym to przypadku wystarczająca jest informacja dotycząca odpowiedniej normy. Przekazują Komisji także uzasadnienie dotyczące podstaw powodujących konieczność przyjęcia przepisów technicznych, chyba że takie podstawy wynikają już z projektu.

W odpowiednim przypadku, o ile nie został on przesłany w związku z uprzednim powiadomieniem, państwa członkowskie przekazują jednocześnie tekst stanowiących ich podstawę przepisów ustawowych i wykonawczych, z którymi projekt przepisów technicznych jest głównie i bezpośrednio związany, jeżeli znajomość takiego tekstu jest niezbędna do prawidłowej oceny implikacji, jakie niesie ze sobą ten projekt.

Państwa członkowskie przekazują projekt przepisu technicznego ponownie na powyższych warunkach, jeżeli dokonają w tekście zmian, które w istotny sposób wpływają na zakres jego zastosowania, skracają przewidziany początkowo harmonogram wdrożenia, dodają specyfikacje lub wymagania, lub zaostrzają je.

[...]”.

Dyrektywa 98/34

5 Dyrektywa 98/34, uchylająca dyrektywę 83/189, stanowiła w art. 1:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe terminy:

1) »produkt« oznacza każdy wyprodukowany przemysłowo produkt lub każdy produkt rolniczy, włącznie z produktami rybnymi;

2) »[u]sługa«: każda usługa społeczeństwa informacyjnego, to znaczy każda usługa normalnie świadczona za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.

[...]

3) »specyfikacja techniczna« oznacza specyfikację zawartą w dokumencie, który opisuje wymagane cechy produktu, takie jak: poziom jakości, wydajności, bezpieczeństwa lub wymiary, włącznie z wymaganiami mającymi zastosowanie do produktu w zakresie nazwy, pod jaką jest sprzedawany, terminologii, symboli, badań i metod badania, opakowania, oznakowania i etykietowania oraz procedur oceny zgodności.

[...]

4) »inne wymagania« oznaczają wymagania inne niż specyfikacje techniczne, nałożone na produkt w celu ochrony, w szczególności konsumentów i środowiska, które wpływają na jego cykl życiowy po wprowadzeniu go na rynek [do obrotu], takie jak warunki użytkowania, powtórne przetwarzanie, ponowne zastosowanie lub składowanie, gdzie takie warunki mogą mieć istotny wpływ na skład lub rodzaj produktu lub jego obrót;

5) »zasada dotycząca usług«[:] wymóg o charakterze ogólnym odnoszący się do podejmowania i wykonywania działalności usługowych, w znaczeniu pkt 2, w szczególności przepisy dotyczące dostawcy usług, usług i odbiorców usług, z wyjątkiem zasad, które szczególnie odnoszą się [nie odnoszą się konkretnie] do usług określonych w tym punkcie.

[...]

11) »przepisy techniczne«: specyfikacje techniczne i inne wymagania bądź zasady dotyczące usług, włącznie z odpowiednimi przepisami administracyjnymi, których przestrzeganie jest obowiązkowe, de iure lub de facto, w przypadku wprowadzenia do obrotu, świadczenia usługi, ustanowienia operatora usług lub stosowania w państwie członkowskim lub na przeważającej jego części, jak również przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne państw członkowskich, z wyjątkiem określonych w art. 10, zakazujące produkcji, przywozu, wprowadzania do obrotu i stosowania produktu lub zakazujące świadczenia bądź korzystania z usługi lub ustanawiania dostawcy usług.

[...]”.

6 Artykuł 8 ust. 1 tej dyrektywy brzmi następująco:

„Z zastrzeżeniem art. 10 państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji wszelkie projekty przepisów technicznych, z wyjątkiem tych, które w pełni stanowią transpozycję normy międzynarodowej lub europejskiej, w którym to przypadku wystarczająca jest informacja dotycząca odpowiedniej normy. Przekazują Komisji także uzasadnienie dotyczące podstaw powodujących konieczność przyjęcia przepisów technicznych, chyba że takie podstawy wynikają już z projektu.

W odpowiednim przypadku, o ile nie został on przesłany w związku z uprzednim powiadomieniem, państwa członkowskie przekazują jednocześnie tekst podstawowych przepisów ustawowych i wykonawczych, których to głównie i bezpośrednio dotyczy, jeżeli znajomość takiego tekstu jest niezbędna do prawidłowej oceny implikacji, jakie niesie ze sobą projekt przepisów technicznych.

Państwa członkowskie przekazują projekt ponownie i na powyższych warunkach, jeżeli dokonają w tekście jakichś zmian, które w istotny sposób wpływają na zakres jego zastosowania, skracają wyjściowo przewidziany harmonogram wdrożenia, dodają więcej specyfikacji lub wymagań lub zaostrzają wspomniane wymagania.

[...]”.

Prawo portugalskie

- 7 Regulamento que estabelece as condições de segurança a observar na localização, implantação, conceção e organização funcional dos espaços de jogo e recreio, respetivamente, equipamento e superfícies de impacto (rozporządzenie w sprawie warunków bezpieczeństwa, których należy przestrzegać przy lokalizacji, zakładaniu, projektowaniu i funkcjonalnej organizacji placów zabaw i rekreacji, ich wyposażenia i powierzchni upadku), załączone do Decreto-Lei no 379/97 (dekretu z mocą ustawy nr 379/97) z dnia 27 grudnia 1997 r., (zwane dalej „rozporządzeniem EJR”) w art. 13, zatytułowanym „Użyteczne informacje”, stanowiło:

„Na placach zabaw i rekreacji należy umieścić w różnych miejscach, w widoczny i czytelny sposób następujące informacje:

- a) nazwę i numer telefonu organu odpowiedzialnego za plac zabaw i rekreacji oraz organu odpowiedzialnego za nadzór;
 - b) umiejscowienie najbliższego telefonu;
 - c) adres i numer telefonu najbliższego szpitalnego oddziału ratunkowego lub innej służby pogotowia ratunkowego;
 - d) krajowy numer alarmowy”.
- 8 Artykuł 16 rozporządzenia EJR, zatytułowany „Zgodność z wymogami bezpieczeństwa”, stanowił w ust. 1 i 2:

„1. Zgodność z wymogami bezpieczeństwa poświadczą producent lub jego upoważniony przedstawiciel, lub importer mający siedzibę w Unii Europejskiej, poprzez zamieszczenie na swoich urządzeniach i ich opakowaniu w widoczny, czytelny i trwały sposób napisu »Zgodne z wymogami bezpieczeństwa«.

2. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel, lub importer mający siedzibę w Unii Europejskiej, wyposażenia przeznaczonego na place zabaw i rekreacji, powinien również zamieścić w widoczny, czytelny i trwały sposób:

- a) na urządzeniach i ich opakowaniu:
 - (i) swoją nazwę, nazwę handlową lub markę, adres, numer referencyjny modelu i rok produkcji;
 - (ii) przedział wiekowy użytkowników, dla których są przeznaczone urządzenia;
 - (iii) maksymalną liczbę osób, które mogą korzystać z urządzenia jednocześnie;
- b) na urządzeniu: informacje niezbędne do zapobieżenia zagrożeniom, które może nieść ze sobą korzystanie z niego.

[...]”.

- 9 Decreto-Lei n° 119/2009 (dekret z mocą ustawy nr 119/2009) z dnia 19 maja 2009 r. zmienił rozporządzenie EJR, w szczególności zaś jego art. 13 i 16.

10 Artykuł 13 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, brzmi następująco:

„Na placach zabaw i rekreacji należy umieścić w różnych miejscach w widoczny i czytelny sposób następujące informacje:

- a) nazwę i numer telefonu organu odpowiedzialnego za plac zabaw i rekreacji oraz organu odpowiedzialnego za nadzór;
- b) maksymalną dopuszczalną liczbę korzystających z placu zabaw i rekreacji;
- c) umiejscowienie najbliższego telefonu;
- d) adres i numer telefonu najbliższego szpitalnego oddziału ratunkowego lub innej służby pogotowia ratunkowego;
- e) krajowy numer alarmowy”.

11 Artykuł 16 ust. 2 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, stanowi:

„Producent lub jego upoważniony przedstawiciel, lub importer mający siedzibę w Unii Europejskiej, wyposażenia przeznaczonego na place zabaw i rekreacji, powinien również zamieścić w widoczny, czytelny i trwały sposób:

- a) na urządzeniach i ich opakowaniu:
 - (i) swoją nazwę, nazwę handlową lub markę, adres, numer referencyjny modelu i rok produkcji;
 - (ii) przedział wiekowy użytkowników, dla których przeznaczone są urządzenia;
 - (iii) numer i datę mającej zastosowanie normy technicznej;
 - (iv) maksymalną liczbę osób, które mogą korzystać z urządzenia jednocześnie;
 - (v) minimalny i maksymalny wzrost dzieci;
- b) na urządzeniu: informacje niezbędne do zapobieżenia zagrożeniom, które może nieść ze sobą korzystanie z niego”.

Spór w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

12 W dniu 25 listopada 2010 r. ASAE sporządziło protokół, z którego wynikało, że gmina Palmela popełniła naruszenia określone i zagrożone karą w rozporządzeniu EJR, zmienionym dekretem z mocą ustawy nr 119/2009.

13 W uwagach przedstawionych na swoją obronę w dniu 2 marca 2011 r. gmina Palmela podniosła tytułem głównym, że nie można jej przypisać zarzucanych wykroczeń ze względu na niejasność naruszonych rzekomo przepisów. Pomocniczo, zważywszy na niewielką wagę tych naruszeń, gmina podkreśliła, że zwykle ostrzeżenie stanowiłoby wystarczającą sankcję za te naruszenia.

14 W dniu 23 października 2013 r. gminie Palmela doręczono decyzję ASAE o wymierzeniu jej jednorazowej grzywny w kwocie 15 500 EUR, powiększonej o 100 EUR kosztów sądowych. W dniu 14 listopada 2013 r. gmina odwołała się od tej decyzji.

15 Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2014 r. Tribunal Judicial da Comarca de Setúbal (sąd rejonowy w Setúbal, Portugalia) uznał za nieobowiązujące przepisy art. 13 lit. b) i art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, a w następstwie nieważność zaskarżonej decyzji ze

względu na brak uzasadnienia i sprzeczność między uzasadnieniem a rozstrzygnięciem. W dniu 30 stycznia 2016 r. gminie Palmela doręczono kolejną decyzję o wymierzeniu jej jednorazowej grzywny w kwocie 10 000 EUR, powiększonej o 100 EUR kosztów sądowych.

- 16 Gmina Palmela zaskarżyła tę nową decyzję do sądu odsyłającego, sugerując, by zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie konsekwencji naruszenia obowiązku notyfikacji przepisów technicznych ustanowionego w dyrektywie 98/34.
- 17 Sąd odsyłający zwraca uwagę, że państwa członkowskie podlegają na mocy tej dyrektywy obowiązkowi powiadomienia o przepisach technicznych i ich późniejszych zmianach, a także przekazania tekstu stanowiących ich podstawę przepisów ustawowych i wykonawczych, z którymi są one najbardziej bezpośrednio związane. W oparciu o przesłankę, wynikającą z krajowego orzecznictwa krajowego, że art. 13 lit. b) i art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, stanowią przepisy techniczne, sąd zwraca się do Trybunału z pytaniem o skutki naruszenia obowiązku notyfikacji tych przepisów Komisji.
- 18 Ponadto sąd odsyłający podnosi kwestię, czy sankcją za naruszenie tego obowiązku jest brak obowiązywania samych tych przepisów, czy całego aktu prawnego, w którym się one znajdują.
- 19 W tych okolicznościach Tribunal Judicial da Comarca de Setúbal (sąd rejonowy w Setúbal) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy sąd krajowy powinien orzec o całkowitym braku stosowania krajowego aktu prawnego ustanawiającego normy techniczne, który to akt z naruszeniem postanowień dyrektywy 98/34 nie został notyfikowany Komisji Europejskiej, czy też powinien ograniczyć decyzję o braku stosowania do nowych norm technicznych wprowadzonych przez krajowy akt prawny? lub
 - 2) Czy należy stwierdzić całkowity brak stosowania krajowego aktu prawnego ustanawiającego normy techniczne, który to akt z naruszeniem postanowień dyrektywy 98/34 nie został notyfikowany Komisji Europejskiej, czy też należy ograniczyć decyzję o braku stosowania jedynie do nowych norm technicznych wprowadzonych przez krajowy akt prawny?
 - 3) Czy odstępuje się od stosowania wszystkich norm technicznych znajdujących się we wspomnianym rozporządzeniu, czy też jedynie odstępuje się od stosowania norm technicznych zmienionych lub wprowadzonych przez dekret z mocą ustawy nr 119/2009?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 20 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Z tej perspektywy Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania (wyrok z dnia 28 kwietnia 2016 r., Oniors Bio, C-233/15, EU:C:2016:305, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto Trybunał może być zmuszony do uwzględnienia norm prawa Unii, do których sąd odsyłający nie poczynił odesłania w swoim pytaniu (postanowienie z dnia 14 lipca 2016 r., BASF, C-456/15, niepublikowane, EU:C:2016:567, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 W niniejszym przypadku sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy gdy krajowe przepisy takie jak art. 13 lit. b) i art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, stanowią przepisy techniczne w rozumieniu dyrektyw 83/189 i 98/34, art. 8 ust. 1 dyrektywy 83/189

i art. 8 ust. 1 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, że sankcji niemożności powołania się na nienotyfikowane przepisy techniczne podlegają jedynie te przepisy, czy też cały akt prawodawczy, w którym się one znajdują.

- 22 Z postanowienia odsyłającego wynika, że dekret z mocą ustawy nr 119/2009 zmienił art. 13 lit. b) oraz art. 16 ust. 2 rozporządzenia EJR, pozostawiając bez zmian art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia. Sąd odsyłający przyjmuje przesłankę, że te przepisy krajowe stanowią przepisy techniczne.
- 23 Jeżeli chodzi o art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, należy stwierdzić za sądem odsyłającym, że faktycznie stanowi on przepis techniczny w rozumieniu dyrektyw 83/189 i 98/34, bowiem przepis ten określa wymogi ustanowione wobec produktu ze względów ochrony konsumentów, dotyczące jego cyklu życiowego po wprowadzeniu do obrotu i w znaczący sposób oddziałują na skład i sprzedaż takiego produktu. Przepis ten zalicza się zatem do kategorii „innych wymagań” w rozumieniu art. 1 pkt 3 dyrektywy 83/189 oraz art. 1 pkt 4 dyrektywy 98/34.
- 24 Należy zbadać, czy do takiego samego wniosku można dojść w odniesieniu do art. 13 lit. b) rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, zważywszy, że ten dekret z mocą ustawy został wydany po wejściu w życie dyrektywy 98/34.
- 25 Należy przypomnieć w związku z tym, że pojęcie „przepisu technicznego” obejmuje cztery kategorie środków, czyli, po pierwsze, „specyfikacje techniczne” w rozumieniu art. 1 pkt 3 dyrektywy 98/34, po drugie, „inne wymagania”, określone w art. 1 pkt 4 tej dyrektywy, po trzecie „zasady dotyczące usług”, o których mowa w art. 1 pkt 5 omawianej dyrektywy, a po czwarte „przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne państw członkowskich zakazujące produkcji, przywozu, wprowadzania do obrotu i stosowania produktu lub zakazujące świadczenia bądź korzystania z usługi lub ustanawiania dostawcy usług” w rozumieniu art. 1 pkt 11 tej dyrektywy (wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, pkt 70).
- 26 W tym względzie, po pierwsze, należy wskazać, że pojęcie „specyfikacji technicznej” wymaga, by krajowy przepis obowiązkowo odnosił się do produktu lub jego opakowania jako takich, a zatem ustalał jedną z wymaganych cech produktu. Jeżeli natomiast przepis krajowy ustanawia warunki zakładania przedsiębiorstw, jak na przykład przepisy poddające wykonywanie jakiejś działalności zawodowej uprzedniemu uzyskaniu zezwolenia, to warunki te nie stanowią specyfikacji technicznych (wyrok z dnia 13 października 2016 r., M. i S., C-303/15, EU:C:2016:771, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 W drugiej kolejności, aby przepis krajowy można było określić mianem „innego wymagania” w rozumieniu art. 1 pkt 4 dyrektywy 98/34, musi on stanowić „warunek” mogący mieć istotny wpływ na skład, charakter lub sprzedaż danego produktu. Należy jednak sprawdzić, czy taki przepis należy zaliczyć do „warunków” dotyczących użytkowania danego produktu, czy też chodzi o środek krajowy należący do kategorii przepisów technicznych, o którym mowa w art. 1 pkt 11 tej dyrektywy. Przynależność do jednej z tych dwóch kategorii przepisów technicznych przez przepis krajowy zależy od zakresu zawartego w tym przepisie zakazu (wyrok z dnia 13 października 2016 r., M. i S., C-303/15, EU:C:2016:771, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 W trzeciej kolejności pojęcie „zasady dotyczącej usług”, zawarte w art. 1 pkt 5 dyrektywy 98/34, obejmuje wyłącznie zasady dotyczące usług społeczeństwa informacyjnego, czyli usługi świadczone na odległość drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług (zob. podobnie wyrok z dnia 13 października 2016 r., M. i S., C-303/15, EU:C:2016:771, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 W niniejszym przypadku art. 13 lit. b) rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, wprowadził obowiązek zamieszczenia w różnych miejscach placu zabaw i rekreacji informacji o maksymalnej dopuszczalnej liczbie korzystających z placu.

- 30 Należy przede wszystkim wskazać, że taki przepis nie należy do kategorii specyfikacji technicznych w rozumieniu art. 1 pkt 3 dyrektywy 98/34, gdyż jest bezsporne, że przepisy określające wymogi i cele ogólne w zakresie bezpieczeństwa i ochrony, które niekoniecznie odnoszą się do danego produktu albo jego opakowania jako takich, a zatem nie określają właściwości tego produktu, nie stanowią specyfikacji technicznych (zob. podobnie wyrok z dnia 9 czerwca 2011 r., Intercommunale Interмосane i Fédération de l'industrie et du gaz, C-361/10, EU:C:2011:382, pkt 17, 18).
- 31 Omawiany przepis nie należy co więcej do kategorii zasad dotyczących usług, wskazanej w art. 1 pkt 5 dyrektywy 98/34, ponieważ dotyczy ona wyłącznie usług społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 1 pkt 2 tej dyrektywy.
- 32 I wreszcie, aby ustalić, czy w danym razie przepis krajowy taki jak art. 13 lit. b) rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, podlega przepisom art. 1 pkt 4 dyrektywy 98/34 lub art. 1 pkt 11 tej dyrektywy, należy sprawdzić, czy może on mieć istotny wpływ na skład, charakter lub sprzedaż danego produktu, czyli urządzeń znajdujących się na placach zabaw i rekreacji, jako „warunek” dotyczący użytkowania danych produktów, lub czy należy do kategorii zakazów, określonych w art. 1 pkt 11 tej dyrektywy.
- 33 Po pierwsze, bezspornie przepis taki jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym nie stanowi „innego wymagania” w rozumieniu art. 1 pkt 4 dyrektywy 98/34, zważywszy na ogólny charakter ustanowionych w nim przepisów (zob. podobnie wyrok z dnia 9 czerwca 2011 r., Intercommunale Interмосane i Fédération de l'industrie et du gaz, C-361/10, EU:C:2011:382, pkt 21). Po drugie, nie zawiera on zakazów mogących zakwalifikować go do kategorii zakazów określonych w art. 1 pkt 11 tej dyrektywy.
- 34 W tych okolicznościach stwierdzić należy, że przepis taki jak art. 13 lit. b) rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, nie stanowi przepisu technicznego w rozumieniu dyrektywy 98/34.
- 35 W kwestii sankcji polegającej na braku możliwości powołania się na przepisy techniczne, które nie zostały notyfikowane Komisji, należy na wstępie przypomnieć, że art. 8 ust. 1 dyrektywy 83/189 ustanawiał obowiązek powiadamiania przez państwa członkowskie Komisji o wszystkich projektach przepisów technicznych, a obowiązek ten został powtórzony w art. 8 ust. 1 dyrektywy 98/34.
- 36 Ponadto sankcją za naruszenie takiego obowiązku notyfikacji jest brak obowiązywania nienotyfikowanych przepisów technicznych (zob. podobnie w odniesieniu do dyrektywy 83/189 wyrok z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 54, a w odniesieniu do dyrektywy 98/34 wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 Jeśli chodzi o zakres takiej sankcji, to choć art. 8 ust. 1 dyrektywy 83/189 i art. 8 ust. 1 dyrektywy 98/34 wymagają przekazania Komisji całości projektu ustawy zawierającej przepisy techniczne, wynikający z naruszenia tego obowiązku brak obowiązywania nie rozciąga się na całość przepisów takiej ustawy, tylko na same znajdujące się tam przepisy techniczne (zob. podobnie wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, pkt 68).
- 38 W tych okolicznościach odpowiedź na przedstawione pytania powinna brzmieć: art. 8 ust. 1 dyrektywy 83/189 oraz art. 8 ust. 1 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, że sankcja w postaci braku możliwości powołania się na nienotyfikowany przepis techniczny, taki jak art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia EJR, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 119/2009, ma zastosowanie jedynie do tego przepisu technicznego, a nie do całego aktu prawodawczego, w którym jest on zawarty.

W przedmiocie kosztów

- ³⁹ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 8 ust. 1 dyrektywy Rady 83/189/EWG z dnia 28 marca 1983 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych, zmienionej aktem dotyczącym warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej oraz art. 8 ust. 1 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, zmienionej dyrektywą 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r., należy interpretować w ten sposób, że sankcja w postaci braku możliwości powołania się na nienotyfikowany przepis techniczny, taki jak art. 16 ust. 1 i 2 Regulamento que estabelece as condições de segurança a observar na localização, implantação, conceção e organização funcional dos espaços de jogo e recreio, respetivamente, equipamento e superfícies de impacto (rozporządzenia w sprawie warunków bezpieczeństwa, których należy przestrzegać przy lokalizacji, zakładaniu, projektowaniu i funkcjonalnej organizacji placów zabaw i rekreacji, ich wyposażenia i powierzchni upadku), załączonego do Decreto-Lei n° 379/97 (dekretu z mocą ustawy nr 379/97) z dnia 27 grudnia 1997 r., zmienionego przez Decreto-Lei n° 119/2009 (dekret z mocą ustawy nr 119/2009) z dnia 19 maja 2009 r., ma zastosowanie jedynie do tego przepisu technicznego, a nie do całego aktu prawodawczego, w którym jest on zawarty.

Podpisy